

NASZA SYGNATURA: 2014/0001/FIMO

Kraków, 10 lipca 2014 r.

Fundacja Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka

ul. Sławkowska 12

31-014 Kraków

Pan Stefan Jaworski

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej

### **Petycja**

Na podstawie art. 241 Kodeksu postępowania administracyjnego, w imieniu Fundacji Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka oraz organizacji i osób niżej podpisanych,

wnoskujemy o zwiększenie jawności finansowania wyborów samorządowych poprzez upublicznianie na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej zestawień dokumentów finansowych komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach samorządowych oraz wykazów wpłat na komitety wyborcze, podlegających upublicznieniu zgodnie z prawem.

Wniosek wynika z poczucia głębokiej potrzeby obywatelskiej weryfikacji prawdziwości sprawozdań się polityków, obecnie zapewnionej w dalece niewystarczającym stopniu. Realizacja szczegółowych postulatów przedstawionych poniżej stanowi szansę na zmianę tej sytuacji i umożliwienie wspólnotom samorządowym powszechnej kontroli finansowania wyborów samorządowych.

### **Uzasadnienie**

Fundacja Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka jest niezależną, niedochodową organizacją pozarządową, której misją jest działanie na rzecz jawności, otwartości i kontroli obywatelskiej w życiu publicznym oraz rozwoju świadomości obywatelskiej i kultury prawnej a także budowy zaufania społecznego do instytucji publicznych. Staramy się zmienić funkcjonowanie samorządu w Krakowie i upowszechnić kontrolę obywatelską wśród mieszkańców. Ponadto prowadzimy działania rzecznicze zarówno na szczeblu krajowym ([m.in.](#) udział w grupie roboczej

ds ustawy o stowarzyszeniach) jak i na szczeblu lokalnym (zmiany w statutach gmin w województwie małopolskim, w statutach dzielnic w Krakowie).

Fundacja Stańczyka została powołana m.in. z myślą o działaniach na rzecz przejrzystości wyborów, co ma swoje odzwierciedlenie w par. 9 pkt 5 jej statutu. Fundacja oraz jej działacze przeprowadzili dwa monitoringi finansowania samorządowej kampanii wyborczej: w 2006 r. w ramach działania dla Fundacji im. Stefana Batorego i w 2010 roku.

Niniejszy wniosek został przygotowany na podstawie doświadczeń, wniosków i rekomendacji z działań Fundacji i został poparty, po uprzedniej analizie, przez organizacje i osoby fizyczne, wymienione pod wnioskiem.

### **Nasza petycja dotyczy upublicznienia na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej:**

1. Zestawień dokumentów finansowych załączonych do sprawozdań wyborczych komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach samorządowych. Zestawienia te obejmowałyby zarówno sprawozdania składane w Państwowej Komisji Wyborczej jak i u Komisarzy Wyborczych i byłyby w formie przeszukiwalnej tabeli, z następującymi pozycjami (kolumnami):

- Nr dokumentu,
- Kontrahent / Podmiot wystawiający fakturę/zawierający umowę z komitetem
- Treść dokumentu / Czego dotyczy,
- Kwota / Cena realizacji usługi.
- Przeznaczenie wydatku (z opisu księgowego)

2. Wykazów wpłat na komitety wyborcze, przekraczających łącznie od jednej osoby fizycznej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę w formie przeszukiwalnej tabeli.

**Ad. 1.** Dostęp do informacji w zakresie wymienionym w pkt. 1 wniosku jest zapewniony w art. 143 Kodeksu Wyborczego. W par. 3 zapewniony jest dostęp do sprawozdań finansowych komitetów. W par. 5 zabezpieczony jest dostęp do pozostałych rodzajów dokumentów załączonych do sprawozdań finansowych, na mocy ustawy o dostępie do informacji publicznej z 6 września 2001 roku.

W praktyce jednak, z uwagi na znaczną ilość komitetów wyborczych, a zwłaszcza ze względu na rozproszenie dokumentacji i na ogromną ilość dokumentów w skali kraju, dostęp ten jest bardzo utrudniony.

Obecnie, by uzyskać dostęp do informacji źródłowych na temat finansowania kampanii wyborczej w wyborach samorządowych na terenie jednej tylko gminy, konieczne jest odbycie podróży do biura Komisarza Wyborczego w danym województwie, gdzie składa sprawozdanie część komitetów wyborczych, oraz do Warszawy, do siedziby Państwowej Komisji Wyborczej, by uzyskać informacje o finansowaniu tzw. komitetów ogólnokrajowych.

Tylko nieliczni obywatele i organizacje społeczne zdecydują się na taki wysiłek. Sytuacja ta komplikuje się, kiedy zwiększymy liczbę gmin, z których chcemy uzyskać informacje. Próba analizy finansowania samorządowej kampanii wyborczej w skali kraju, głębszej niż zestawienia sum kwot wydanych przez komitety na wskazane w sprawozdaniu finansowym kategorie, jest w praktyce niemożliwa.

Innym utrudnieniem napotykanym się podczas próby analizy dochodów i wydatków dokonywanych na kampanię przez komitety wyborcze (zwłaszcza partii politycznych) jest ilość dostępnych danych. Ogromna ilość dokumentów źródłowych, dostarczanych w skali kraju przez komitety ogólnokrajowe praktycznie taką analizę uniemożliwia. Samo sfotografowanie dokumentacji to kilka dni pracy dla dwóch osób. W tym czasie fotografującym musi towarzyszyć pracownik Państwowej Komisji Wyborczej, co sprawia że jest on wyłączony z pełnienia innych obowiązków.

Udostępnienie wykazów dokumentów załączonych do sprawozdań finansowych komitetów wyborczych ułatwiłoby niezmiernie społeczną kontrolę finansowania kampanii wyborczych. Wykaz dokumentów, o który wnioskujemy, mógłby być szczegółowym zapisem kont księgowych danego komitetu wyborczego, a więc dokumentem, który ze względu na obowiązki nałożone przez Kodeks wyborczy jest dostarczany Państwowej Komisji Wyborczej. W takiej sytuacji realizacja naszego postulatu nie wiązałaby się ze znacznym obciążeniem ani Państwowej Komisji Wyborczej ani komitetów wyborczych.

**Ad. 2.** Art. 140 par. 1 zobowiązuje komitet do prowadzenia rejestru wpłat przekraczających łącznie od jednej osoby fizycznej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę. Art. 140 par. 2 z kolei zobowiązuje komitet do publikowania tego rejestru na stronie internetowej komitetu. Par. 3 uściśla, że rejestry na stronie internetowej mają być udostępnione co najmniej do dnia przedłożenia sprawozdania finansowego Komisarzowi Wyborczemu albo do czasu podania sprawozdania finansowego przez Państwową Komisję Wyborczą do publicznej wiadomości. Po jego usunięciu z internetu, zgodnie z art. 143 par. 4 KW, dostęp do wykazu wpłat od obywateli jest możliwy na wniosek, w trybie i na zasadach określonych przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.

Ilość komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach samorządowych, a co za tym idzie liczba prowadzonych przez nie stron internetowych sprawia, że analiza dochodów komitetów jest bardzo trudna, zwłaszcza jeśli weźmiemy pod uwagę krótki okres istnienia komitetów. Opublikowanie i zestawienie tych informacji w jednym, wiarygodnym miejscu, jakim byłaby strona Państwowej Komisji Wyborczej, bez ograniczenia czasowego, zmniejszyłaby nakład sił i środków potrzebny do prowadzenia kontroli obywatelskiej, a tym samym umożliwiła większej liczbie osób podjęcie się tego działania. Jesteśmy przekonani, że w działaniu takim PKW nie byłoby żadnych przeszkód prawnych, gdyż wnioskujemy o publikację danych już wcześniej opublikowanych i tym samym upublicznionych przez komitety wyborcze.

## Podsumowanie

Wyżej opisane trudności w dostępie do informacji o dochodach i wydatkach komitetów wyborczych przekładają się w naszym przekonaniu na ograniczenie jawności finansowania samorządowej kampanii wyborczej i ograniczenie obywatelskiej kontroli finansowania kampanii wyborczej. Braku wpływu lub braku możliwości uzyskania informacji o kulisach funkcjonowania polityki, buduje w naszej opinii niechęć do choćby udziału w wyborach i jest poważnym zagrożeniem współczesnej demokracji lokalnej.

Udostępnienie wnioskowanych przez Fundację Stańczyka informacji na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej obniży próg dostępu i pozwoli szerokiej rzeszy obywateli na wgląd i kontrolę obywatelską finansowania kampanii. Pozwoli członkom wspólnot samorządowych zauważać potencjalne nieprawidłowości w prowadzeniu kampanii, takie jak np. niedozwolone darowizny rzeczowe w postaci miejsc reklamowych. Pozwoli na szerokie zestawianie darczyńców kampanii z firmami otrzymującymi pomoc de minimis lub wygrywającymi znaczną liczbę przetargów, a tym samym umożliwi skuteczniejsze przeciwdziałanie tworzeniu się potencjalnych lokalnych układów o charakterze korupcyjnym. Podmiotom uprawnionym pozwoli gromadzić wiedzę o kampanii i ewentualne zgłaszanie zastrzeżeń. W dalszej konsekwencji udostępnienie tych informacji na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej może wpłynąć na pozytywną zmianę postrzegania systemu demokratycznego i wzrost frekwencji wyborczej.

Na koniec należy zaznaczyć, że ponieważ zestawienia elektroniczne powinny być sporządzane na rzecz analizy dokumentacji przez biegłych rewidentów, przetworzenie i upublicznianie takich zestawień nie byłoby zadaniem wymagającym znacznych nakładów sił i środków i de facto zmniejszyłoby także obciążenie pracowników Państwowej Komisji Wyborczej związane z obsługą wniosków organizacji i obywateli monitorujących jawność finansowania kampanii wyborczych.

W związku z powyższym zwracamy się o analizę przekazanych w naszej petycji propozycji i rozważenie ich realizacji. Będziemy zobowiązani za informację o podjętych działaniach w związku z realizacją niniejszego wniosku. Przedstawiciele naszej Fundacji gotowi są też udzielić wszelkich dodatkowych informacji bądź wyjaśnień zarówno w drodze pisemnej jak przy spotkaniu osobistym.

Z poważaniem,

Fundacja Stańczyka - Jan Niedośpiął, Przemysław Żak

Sieć Obywatelska Watchdog Polska - Katarzyna Batko-Tołuć, Szymon Osowski, Aneta Pierzchała-Tolak (Zarząd)

Program Odpowiedzialne Państwo Fundacji im. Stefana Batorego - Grażyna Kopińska, Anna Stokowska, Grażyna Czubek

Helsińska Fundacja Praw Człowieka - Adam Bodnar

Fundacja ePaństwo - Daniel Macyszyn

Instytut Spraw Publicznych - Jacek Kucharczyk  
Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides - Grzegorz Wójkowski  
Fundacja Instytut Aurea Libertas - Izabela Szelaąg  
Fundacja Wolności - Krzysztof Jakubowski  
Stowarzyszenie Homo Faber - Anna Dąbrowska  
Fundacja Normalne Miasto Fenomen - Hubert Barański  
Fundacja Inicjatyw Społecznych i Kulturowych "Grejpfrut" - Łukasz Wołodzko  
Otwarta Malopolska - Ewa Spohn  
Ośrodek Działań Ekologicznych "Źródła" - Krzysztof Wychowalek  
Grupa iTTv - Andrzej Filipowicz  
Stowarzyszenie "Skowronków" - Monika Erkens  
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Gogołowice - Wanda Dobrzyńska  
Stowarzyszenie Bliżej Siebie i Natury - Liliana Helwich  
Krakowskie Stowarzyszenie Przestrzeń-Ludzie-Miasto - Kacper Kępiński  
Kraków Przeciw Igrzyskom - Tomasz Leśniak  
Przedborskie Stowarzyszenie Społeczne - Paweł Zięba  
Towarzystwo Miłośników Przedborza - Paulina Strojowska

Adam Sawicki

Ryszard Skrzypiec

Alicja Garlińska-Cieślak

Wojciech Klicki

Piotr Płucienniczak

Karol Górski

Piotr Orecki

Aleksandra Musiał

Adam Garstka

Zofia Godowska

Jakub Biły

Michał Kłusek

Magdalena Chmiel-Nowak

Anna Pietrzak

Karolina Iwańska

Iga Pietrzak

Andrzej Pietrzak

Honorata Trocka

Zbigniew Gałęza

Ireneusz Połeć

Aleksandra Pająk-Gałęza

Katarzyna Kubat

Renata Kruszecka

Szymon Dziubicki

Elżbieta Tylek

Marcin Brylski

Karolina Jarząbek

daria lawrynow

Łucjan Miś

Izabela Krzywoń

Paweł Kaźmierski

Kamil Niewiadowski

Mateusz Kowacki

Krzysztof Dyga

Dawid Stanowski

Dominik Bołowach

Anna Gajda